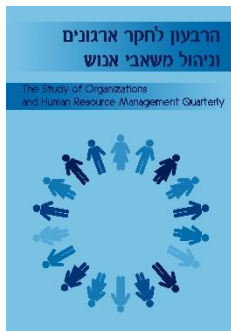

דבר העורך

עוברים עלינו ימים קשים שמשפיעים על שגרת חיינו. החלטנו להוציא את הגיליון הנוכחי לקראת פתיחת שנת הלימודים תשפ"ד על מנת להדגיש את הצורך בקיום שגרה מלאה תקווה לעתיד לצד הדאגה והחשש שמקוון בכולנו. המאמרים שמוצגים בגיליון הנוכחי מורכבים משתי קבוצות עיקריות. בקבוצה הראשונה כללנו 4 מאמרים שעוסקים בחקר תופעות שאותרו בתקופת משבר הקורונה ובלקחים המומלצים ליישום. אמנם תקופת המשבר הנוכחי שונה ממשבר הקורונה אך יש בה לא מעט מאפיינים דומים שמספקים חומר למחשבה. בקבוצה השנייה הסוגרת את הגיליון כללנו מאמרים רלוונטיים לניהול תהליכים ארגוניים ולניהול משאבי אנוש.

במאמרו של לירון ענצ'י, שירן בורד, ובתיה מגיר: **"צבא ובריאות זה כמו בטון ועץ"**: מפגש אזרחי צבאי בין שני ארגונים – מערכת הבריאות ופיקוד העורף – בהתמודדות הלאומית עם מגפת הקורונה בישראל" מוצג מחקר העוסק בניסיון להבין את הרובד העמוק של היחסים המורכבים, ובבחינת הדינאמיקה שהתרחשה במפגש בין ארגון צבאי וארגון ממשלתי והתולדה שלה. המחקר שבוצע באמצעות ראיונות עומק של עשרה אנשי מערכת הבריאות מדרגים שונים, ועשרה אנשי צבא מדרגים שונים את ההשלכות של שיתוף הפעולה שנוצר בין המערכת הציבורית - ממשלתית לבין צה"ל. אין ספק שחלק מהתובנות שמגיעות אליהן החוקרות הנ"ל רלוונטי גם לתקופה זו.

משבר הקורונה חשף בפני עובדים רבים באופן אינטנסיבי דפוס עבודה חדש - עבודה מהבית. במסגרת המחקר שעליו מדווחות אורית שמיר בלדרמן ורונית ויסמל-מנור במאמר **"כשהארגון עובד מהבית-אסטרטגיות חלוקת-עבודה של זוגות עובדים מהבית בזמן קורונה"** נבחנו אסטרטגיות הזוגיות של חלוקת העבודה בין הורים שאותן יישמו זוגות עובדים מהבית על מנת להתמודד עם הלחצים מהעבודה ומהבית ואופן ההשפעה על דרכי ההתמודדות עם קונפליקט בית עבודה. מאחר שנראה כי מגמת חדירת מקום העבודה לבית תימשך מעבר למגיפת הקורונה, המחקר הנוכחי מצביע על כמה כיווני מחקר עתידיים ומציע לבחון את החוויות של עבודה מהבית, ועבודה מרחוק באופן כללי, בהקשר למגוון רחב יותר של משפחות, כמו למשל משפחות חד-מיניות, כמו גם למגוון רחב יותר של מקצועות וארגונים.

איסורי ההתקהלות והדממת שוק התעופה העולמי בזמן מגפת הקורונה השביתו את תעשיית הכנסים העולמית. לאחר חודשי הסגר הראשונים, החלו הכנסים הווירטואליים להתפתח כחלופה לכנסים הפיזיים שבוטלו. במאמר **"כנסים וירטואליים בימי קורונה: ניתוח פנומנולוגי של משבר משבש"** שכתבו יניב בלחסן ואריאל כהן מוצג מחקר המבוסס על ראיונות עומק חצי-מובנים עם נוסעים עסקיים ישראלים בעלי ניסיון בהשתתפות בכנסים מקצועיים מעבר לים, אשר נאלצו להשתתף בכנסים וירטואליים בתקופת הסגרים ודנים בהשלכות ממצאי המחקר על דרכי עבודה מומלצות.

המחקר המוצג במאמר: **"אתגרים והזדמנויות בהשכלה הגבוהה בישראל פוסט-קורונה"** שבוצע ע"י ענת אבן זהב ואורית חזן מתמקד בנקודת מבטם של אנשי ונשות סגל באוניברסיטאות ובמכללות ביחס לאתגרים ולהזדמנויות המאפיינים את ההשכלה הגבוהה בישראל בתקופת הפוסט-קורונה, תוך השוואתם למערכות השכלה גבוהה בעולם. החוקרות מצביעות במאמר על חמישה אתגרים מרכזיים עימם מתמודדת ההשכלה הגבוהה בישראל. לצידם של אתגרים אלו, החוקרות מזהות חמש הזדמנויות שניצולן בעת הזו

של פוסט קורונה עשוי לסייע למערכת ההשכלה הגבוהה להתמודד עם האתגרים שזוהו ולהוביל לשינוי מסדר שלישי במערכת ההשכלה הגבוהה.

עם כניסת תקן המכוון לקידום בריאותם הנפשית של העובדים עלה הצורך לבחון את היקפי התופעה והשלכותיה על העובדים והארגונים בישראל. במסגרת המאמר "עוינות ותוקפנות בסביבת עבודה: היקפי התופעה והקשר שלה לבריאות העובדים בישראל" בוחנים לליב אגוזי ואשר פרדו ממצאים רלוונטיים לסביבת עבודה עוינת שעולים מתוך סקרים שבחנו היבטים של תנאי תעסוקה וגורמים פסיכו-חברתיים בעולם העבודה ואת מצבם הבריאותי של עובדים. הממצאים מעלים נתונים משמעותיים על שיעורי חשיפה גבוהים לסביבת עבודה תוקפנית ועל ההשלכות הבריאותיות והארגוניות שיש לכך. במאמר מודגש כי בנוסף לסביבה עוינת, ישנם גורמים נוספים משמעותיים להסבר מצבם הבריאותי והנפשי של העובדים. לטענת החוקרים ממצאי המחקר תומכים בחשיבות הרבה לעובדים ולארגונים בהטמעת תרבות ארגונית, השומרת על סביבת עבודה נקייה מאלימות ומגינה על העובדים מפני מצבים כאלה.

שוק העבודה מושפע משינויים טכנולוגיים מהירים, דמוגרפיה משתנה וציפיות חברתיות מתפתחות. ארגונים מחפשים אסטרטגיות גיוס יעילות ועולה הצורך בשימוש באמצעים טכנולוגיים למיון וניהול עובדים. מגמה זו מדגישה את החשיבות של התאמה של תהליכי האוטומציה לגיוס עובדים. במאמר: "גיוס על פי התאמה בין האדם למיומנות: שילוב של ראיונות התנהגותיים מובנים וסינון מבוסס טכנולוגיה" שנכתב ע"י קלרה ריספולר, מציגה הכותבת את הצורך לבניית גישה מאוזנת, המשלבת שיקול דעת אנושי ויכולות טכנולוגיות, לגיוס יעיל של עובדים ומציעה את הדרכים כיצד לעשות זאת. המאמר נכתב בשפה האנגלית וכולל תקציר בעברית.

לאחר למעלה מ-7 שנות פעילות כעורך הרבעון אני מסיים את תפקידי. אני חש שהצלחנו לממש את הרעיון להוצאת כתב עת אקדמי מכובד בעברית שמשמש חוקרים, סטודנטים ואנשי מעשה בתחום ניהול משאבי אנוש וחקר תהליכים ארגוניים. אני מבקש להודות להנהלת המרכז לחקר ארגונים וניהול משאבי אנוש, לפרופ' שי צפריר ולפרופ' מיכל בירון, על התמיכה הנמרצת והאמון שנתנו בי לעריכת כתב העת. תודה מקרב לב לד"ר לליב אגוזי, לד"ר נעמה בר-און שמילוביץ, לד"ר קרן תורגימן לופו ולגבי רד אלון על הסיוע בהתנדבות בעריכת כתב העת. זה הזמן להעביר את שרביט העריכה לדור הבא ואני מברך את ד"ר קרן תורגימן לופו על הסכמתה לקבל על עצמה את תפקיד העורכת ומאחל לה הצלחה.

ומשפט לסיום, התקופה הנוכחית מדגישה את שרבים מאיתנו חוקרים ואנשי מעשה בתחום מדעי ההתנהגות ויודעים שנים רבות על חשיבות לכידות לאומית וארגונית ועל חשיבותה של החברה האזרחית. נראה לי שביט אחד משירו של חיים גורי "הרעות" שנכתב בשלהי מלחמת העצמאות, לפני כ-75 שנה, מייצג נאמנה את התהליכים שאנו חווים בימים קשים אלו המתבטאים באחוה, רעות, והתנדבות של אזרחי ישראל.

הַרְעוֹת נֶשְׂאָנוּ בְּלִי מְלִים
אֶפְרָה עֶקֶשׁ נִית וְשׁוֹתֶקֶת
מְלִילוֹת הָאֵימָה הַגְּדוֹלִים
אֵת נוֹתְרֵת בְּהִירָה וְדוֹלֶקֶת

בתקווה לימים טובים יותר,

אריה רשף

[חזרה לתוכן העניינים](#)